

Sensorveiledning – Institutt for lærerutdanning, NTNU	
Emnekode Angi også fag A/fag B	MGLU1501
Emnenavn	Norsk 1 (5-10) emne 1 språk og litteratur.
Semester/år	Høst 2019
Emneansvarlig(e)	Marion Gimsøy Stavstøien
Vurderingsform	Digital skoleeksamen (6 timer)
Vurderes med (stryk det som ikke passer)	Bokstavkarakter
Fagspesifikke vurderingskriterier (jf. Forskrift om studier ved NTNU, § 5-1.:	<p>NTNUs generelle beskrivelse av karaktertrinnene:</p> <p>A – Fremragende prestasjon som klart utmerker seg. Kandidaten viser svært god vurderingsevne og stor grad av selvstendighet.</p> <p>B – Meget god prestasjon. Kandidaten viser meget god vurderingsevne og selvstendighet.</p> <p>C – Jevnt god prestasjon som er tilfredsstillende på de fleste områder. Kandidaten viser god vurderingsevne og selvstendighet på de viktigste områdene.</p> <p>D – En akseptabel prestasjon med noen vesentlige mangler. Kandidaten viser en viss grad av vurderingsevne og selvstendighet.</p> <p>E – Prestasjonen tilfredsstillende minimumskravene, men heller ikke mer. Kandidaten viser liten vurderingsevne og selvstendighet.</p> <p>F – Prestasjon som ikke tilfredsstillende minimumskravene. Kandidaten viser både manglende vurderingsevne og selvstendighet.</p> <p>Vurdering:</p>
Oppgavetekst Bokmål	<p>MGLU1501 Norsk 1 (5-10) språk og litteratur, høst 2019.</p> <p>Eksamen består av to hoveddeler, språk og litteratur. De to hoveddelene teller 50% hver i vurderinga. Begge hoveddelene må være bestått for å stå på eksamen. Hver hoveddel består av flere oppgaver. Du skal svare på alle oppgavene.</p> <p><u>HOVEDDEL SPRÅK</u></p> <p>Språkdelen består av tre oppgaver, A, B og C. Du skal svare på alle tre, men legg mest vekt på A og B.</p> <p>Oppgave A:</p> <p>i) Analyser setningene i 1–5. Kommenter analysen.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. En mann fra Stryn hette Håvard. 2. Han heada ballen i mål fra kloss hold hver søndagskveld på Fosshaugane.

3. I Lillestrøm ga Frode medspillerne sine juling på hver trening.
4. Ettersom Håvard og Frode var så sterke, kalte medspillerne dem Terminator.
5. Håvard visste riktignok ikke at Terminator skøyt folk med avsagd hagle.

ii) **Forklar**

I setningene (1–5) ovafor er subjektet et ord med innhold. Hva kalles et subjekt uten innhold, og når bruker vi det i norsk?

Oppgave B

6. Forklar begrepene ‘flerspråklig’ og ‘andrespråk’.
7. Hva bør en lærer være særlig oppmerksom på i en klasse der noen av elevene har norsk som andrespråk? Hvordan kan man legge til rette for at elevene med norsk som andrespråk får utbytte av undervisninga? Grei ut.
8. Forklar hvorfor kunnskap om flerspråklighet er relevant for en som skal bli lærer i norsk skole.

Du skal bruke fagkunnskapen du har tilegna deg fra pensum og undervisninga på emnet. Bruk gjerne eksempler fra dine eller medstudenter sine praksiserfaringer.

Oppgave C

Hva kan du fortelle om samiske språk og situasjonen til de samiske språkene?

HOVEDDEL LITTERATUR

Litteraturdelen består av to oppgaver, A og B. Du skal svare på begge oppgavene.

Oppgave A.

Gjør rede for hermeneutikken som tradisjon og perspektiv. Du skal greie ut om minst tre av dens mest sentrale begreper.

Oppgave B

Diskuter, med utgangspunkt i redegjørelsen i oppgave A, hvordan innsikt fra hermeneutikken kan få konsekvenser for

i) litteraturundervisning

og

ii) analyse av skjønnlitteratur

Trekk gjerne inn eksempler fra det skjønnlitterære pensumet.

<p>Oppgavens karakter</p> <p>- Utfyllende forklaring/ tolkning av oppgaveteksten</p>	
<p>Retningslinjer for vurdering</p> <ul style="list-style-type: none"> - Kontekst - Innhold - Form/struktur - Annet 	<p>Overordna om eksamen:</p> <p>Eksamen er en skriftlig digital skoleeksamen med omfang på seks timer. Eksamen består av to hoveddeler, språk og litteratur. De to hoveddelene teller 50% hver i vurderinga. Begge hoveddelene må være bestått for å stå på eksamen. Hver hoveddel består av flere oppgaver. Kandidaten skal svare på alle oppgavene.</p> <p>SENSORVEILEDNING SPRÅK Sensorveiledning til språkoppgave A</p> <p>I oppgave I skal kandidaten gi en syntaktisk analyse av setningene 1–5 og kommentere analysen der det er grunn til det. Det vil vektlegges som positivt dersom kandidaten viser fram resonnement eller åssen han eller hun har tenkt. Et godt resonnement kan vege opp for feil i analysen, men da må kandidaten vise at han eller hun har tenkt godt.</p> <p>Under følger løsninger som vi godkjenner, inkl. kommentarer. I tilfella med leddsetninger er heilsetninga (nivå 1) analysert over linja og leddsetninga (nivå 2) under.</p> <p style="text-align: center;">[SU] FV SUP</p> <p>1. En mann fra Stryn hette Håvard.</p> <p>Her må studenten kjenne til V2-regelen og såleis at det komplekse leddet foran det finitte verbalet er ett ledd. En skal også markere verbalet nettopp som finitt, og subjektspredikativ (SUP) må være på plass.</p> <p style="text-align: center;">SU FV DO [OA] [OA] [OA] [OA]</p> <p>2. Han heada ballen i mål fra kloss hold hver søndagskveld på Fosshaugane.</p> <p>Her er utfordringa å finne alle omstendighetsadverbiala (OA). «Ballen i mål» kan også godkjennes som et komplekst DO, sjøl om småsetninger ikke er et tema på dette kurset. Dersom kandidaten finner alle OA-a, vil det også telle som positivt dersom han eller hun kommenterer nettopp at det kan finnes mange valensfrie ledd i ei setning, motsatt de valensbundne ledda (SU og DO), som det bare er ett av hvert av.</p>

- [OA] FV SU [IO] DO [OA]
3. I Lillestrøm ga Frode medspillerne sine juling på hver trening.

Her gir transaksjonsverbet *gi* dobbelt objekt, og da står IO først. Dersom kandidaten nevner disse tinga eksplisitt, og f.eks. at IO er levende, mens DO ikke er det (noe som også er ganske typisk), telles det som positivt.

- [OA] FV SU DO
DOP
4. Ettersom Håvard og Frode var så sterke, kalte medspillerne dem Terminator.
- SJS [SU] FV [SUP]

Her må kandidaten kjenne igjen leddsetninga som adverbial, og det er bra dersom en veit at leddsetninger som ikke innleies av *at*, nettopp er adverbiale. Videre må en identifisere direkte objektspredikativet i heilsetninga. Leddsetninga har et koordinert subjekt; kandidaten skal vite at det ikke kan komme anna enn SJS, SU og ev. SA foran FV i leddsetninger, slik at å f.eks. kalle «Frode» noe anna enn del av subjektet viser manglende grunnleggende forståelse.

- SU FV SA SA [DO]
5. Håvard visste riktignok ikke at Terminator skøyt folk med avsagd hagle.
- SJS SU FV DO [OA]

Alternativ leddsetningsanalyse: SJS SU FV [DO]

I heilsetninga må en her finne to setningsadverbial (SA) og vite hvorfor de ikke er OA (OA ville stått bak DO). Kandidaten skal vite at *at*-setninger er substantiviske og derfor alltid SU eller DO; DO er det vanligste. Internt i DO er det positivt dersom kandidaten kan se de to skisserte løsningene, enten det er «Terminator» eller «folk» som har avsagd hagle.

I oppgave II spør vi etter fenomenet *formelt subjekt*. Formelle subjekt er innholdstomme og brukes f.eks. når verbalet ikke krever et subjekt, som er tilfelle ved nullvalente verb (meteorologiske verb). Nettopp dette illustrerer det allmenne subjektskravet i norsk. Likeens bruker vi formelt subjekt dersom en handlende ikke er mulig (fordi vi ikke veit hvem) eller relevant å framheve: *Det rasla i løvet*. Dersom kandidaten også nevner presenteringssetninger, teller det som positivt (*Det går ei dame mot byen*). Her kan en au briljere med termer som «presentert ledd» eller «egentlig subjekt». Det er ikke å vente at kandidaten veit så mye om upersonlige passivkonstruksjoner (*Det har blitt dansa mye på danskebåten fra tidenes morgen*), men dersom en gjør det, vil det

være svært positivt. Minstekravet i denne oppgava er at en kjenner til termen som blir spurt etter. Et svar som er godt eller bedre, må også kjenne til én eller flere typer konstruksjoner der formelt subjekt blir brukt. Et veldig og svært godt svar relaterer formelle subjekt til valens (nullvalente verb) og til setninger der en handlende er undertrykt.

Sensorveiledning til språkoppgave B

Ifølge emneplanen skal kandidaten blant annet ha kunnskap om språklig identitet, norsk som andrespråk og flerspråklig praksis. Kandidaten skal kunne bruke kunnskap om språk i språkstimulerende arbeid og gjøre rede for fagdidaktiske valg som skal fremme muntlig og skriftlig språkutvikling for alle elever, med vekt på mellomtrinnet. Kandidaten skal også kunne planlegge, gjennomføre og reflektere over norskundervisning i sentrale emner og gjøre rede for elev- og trinntilpassa fagdidaktiske valg.

Oppgavene prøver kandidatens kunnskap om flerspråklig og norsk som andrespråk, kandidatens evne til å bruke kunnskap om språk i språkstimulerende arbeid og kandidatens evne til å gjøre rede for fagdidaktiske valg som skal fremme språkutvikling for elever med norsk som andrespråk. Videre gir oppgaven kandidaten anledning til å demonstrere evnene sine til å reflektere over fagdidaktiske valg tilpassa elever med norsk som andrespråk.

Oppgave 1: Merk at kandidaten blir bedt om å *forklare*, ikke definere. Det er derfor ikke et krav at besvarelsen skal inneholde en presis og velformulert definisjon, det viktige er å vise forståelse for begrepene.

Forveksling av 'morsmål' med 'førstespråk' bør tilgis. På forelesningene har vi dratt et skille mellom 'førstespråk' (første språk man lærte) og 'morsmål' (det eller de språk man identifiserer seg med), men pensumlitteraturen kan tolkes slik at morsmål=førstespråk. Det bør vektas positivt hvis studenten viser et tydelig skille mellom 'førstespråk' og 'morsmål' og/eller hvis studenten trekker inn begrep som 'førstespråk' og/eller 'morsmål' i forklaringen av 'flerspråklig' og 'andrespråk'.

Kandidaten bør som minimum vise at hen vet at 'flerspråklig' vil si å ha kompetanse i mer enn ett språk, mens 'andrespråk' er et språk man har lært etter 3-4årsalderen. (Man kan jo f.eks. ha lært polsk og norsk fra fødselen av og dermed ha både polsk og norsk som *førstespråk* (simultan flerspråklig utvikling).)

Oppgave 2 og 3: I oppgave 2 kan kandidaten velge om hen vil fokusere på tilrettelegging i et klasserom med elever med norsk som andrespråk og/eller på hva som er viktig når man underviser elever i norsk som andrespråk. I oppgave 3 kan kandidaten velge om hen vil legge mest vekt på aspekter ved flerspråklig praksis, opplæring og undervisning, elevers språklige identitet og holdninger til flerspråklig, og/eller andre relevante aspekter ved flerspråklig i skolesammenheng

Det bør vektas positivt om besvarelsen *tydelig* viser kunnskap om at det å ha flere språk ikke i seg selv er en utfordring (men heller kan være berikelse for individ og samfunn), mens det å ha skolens språk (dvs. norsk i denne kontekst) som andrespråk kan bety at man kan møte utfordringer i skolen.

For alle oppgavene

En besvarelse som oppnår karakteren C eller bedre *forklarer* sentrale begreper, gjerne ved bruk av eksempel.

En besvarelse som tilsvarer karakteren C eller bedre har *enten* mange av nedenstående innholdsmomenter med (kandidaten viser breddekunnskap), *eller* den beskriver enkelte av de nedenstående innholdsmomenter på en måte som viser at kandidaten har forstått og kan anvende denne kunnskapen (kandidaten viser dybdekunnskap).

En besvarelse som oppnår karakteren B/A viser *god* forståelse for begrepene og/eller *god* forståelse for begrepenes relevans i en skolekontekst. Dette kan f.eks. være, men er ikke begrenset til, følgende:

- at det er variasjon innad i gruppen av flerspråklige barn. (Noen barn har f.eks. snakket norsk pluss et annet språk siden de var små, mens andre barn kommer til Norge når de er f.eks. 10 år og har dermed lite eller ingen kompetanse i norsk språk når de kommer inn i norsk skole.)
- kunnskap om hvilke rettigheter elever med norsk som andrespråk har til opplæring i og/eller på morsmålet (f.eks. viten om at innvandrere med et annet morsmål enn norsk «om nødvendig» har rett til opplæring i morsmålet eller tospråklig fagopplæring, eller viten om rettighetene til samiske elever).
- at elever med norsk som andrespråk kan ha bruk for tilrettelegging i storklassen og evt. tilbud om særskilt norsk opplæring og fagopplæring på førstespråket(/morsmålet)
- at flerspråklige elever – uansett om norsk er blant deres førstespråk eller ikke – kan ha glede og nytte av å anvende andre språk de kan i forbindelse med skolearbeidet
- at en lærer skal anerkjenne og være med på å styrke elevens identitet og at elevens språkbakgrunn er en del av elevens identitet som læreren skal anerkjenne og styrke.
- at forbud mot å bruke andre språk man kan, kan være skadelig og ubehagelig for eleven
- at en persons førstespråk og morsmål ikke nødvendigvis er det samme (f.eks. er det mange samer som ser samisk som sitt morsmål/det språket de identifiserer seg mest med, mens norsk kan være språket de lærte først og kanskje kan best)
- at flerspråklig kompetanse ikke er det samme som å være flytende i flere språk både muntlig og skriftlig. (Man kan jo f.eks. ha lesekompetanse i arabisk, forstå litt somali, tale flytende swahili og ha grunnleggende ferdigheter i norsk muntlig og skriftlig.)
- at gruppen av 'flerspråklige elever' er sammensatt
- Kunnskap om forhold mellom språk og identitet
- Viktigheten av å anerkjenne og inkludere elevenes flerspråklige identitet og kompetanse
- Viktigheten av å skape positive holdninger til flerspråklighet og kulturelt mangfold
- Viktigheten av et godt utviklet morsmål som verdi i seg selv
- Viktigheten av et godt utviklet morsmål for tilegnelsen av et andrespråk og kunnskap om hvordan man kan bygge på morsmålet

- Kunnskap om BICS og CALP og hvordan dette kan kaste lys over andrespråksinnlæreres opplevelser i klasserommet
- Kunnskap om at «feil» ikke er feil, men heller tegn på at eleven prøver ut nye konstruksjoner. Dette er bedre enn å ta kjente valg fordi man er redd for å gjøre feil, noe som kan begrense eleven i utviklinga av de skriftlige ferdighetene sine
- Et komparativt blikk på det norske språket, gjerne med konkrete eksempler på hvordan norsk grammatikk kan være annerledes enn andre språks grammatikk
- Kunnskap om hvilken rolle morsmålet spiller i tilegnelsen av et andrespråk
- Kunnskap om hvordan kjennskap til morsmålet kan brukes som ressurs i opplæringen, for eksempel ved at enkelte feil i mellomspråket kan skyldes at eleven bygger de norske ytringene på mønster fra morsmålet (transfer/tverrspråklig påvirkning)

Det bør vektes positivt dersom kandidaten illustrerer teorier/fagkunnskap med eksempler fra egen eller andres praksis.

Det bør vektes positivt dersom kandidaten bruker teorier/fagkunnskap til å belyse observasjoner fra egen eller andres praksis.

Det bør vektes positivt dersom kandidaten beskriver ett eller flere innholdsmomenter på en særlig innsiktsfull måte.

Struktur og språk

Opgava stiller ikke krav om sjanger. I vurderinga er det kunnskapen og kompetansen kandidaten viser som skal vektlegges. Samtidig bør kandidaten formulere seg presist og med tilfredsstillende rettskriving for å oppnå karakteren C. Vurdering av språklig presisjonsnivå og formuleringsevne må likevel skje med tanke på at kandidaten har hatt seks timer til rådighet og innafor denne tida også må svare på oppgaver i syntaks og litteratur.

Relevant litteratur:

Igland, M.-A. & Nygård, M. (2017). *Norsk 5–10. Språkboka*. Oslo: Universitetsforlaget.

- Hårstad, S. & Solheim, R.: Flerspråklighet i et nordisk perspektiv (kap. 13).
- Hårstad, S. & Nygård, M.: Å forstå andrespråkelevers norsk (kap. 15).
- Kjelaas, I.: Flerspråklighet i skolen (kap. 14).

Cummins, J. (2017) *Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid*. Stockholm: Natur & Kultur Akademisk

- Kap. 2: Kunnskapsspråkets karakter.
- kap. 4: Tvåspråklighet, tvåspråkig utbildning och tvåspråkig transfer.

Selj, E. (2008). Skrivning når norsk er andrespråk. I: E. Selj og E. Ryen. *Med språklige minoriteter i klassen. Språklige og faglige utfordringer*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk.

Monsen, M. & G. RT. Randen (2017). *Andrespråksdidaktikk*. Oslo: Cappelen Damm Akademisk (ca 39 s.)

- Kap.2: Andrespråkslæring

Sensorveiledning til språkoppgave C.

Dette er et åpent spørsmål som inviterer kandidaten til å vise hva hen vet om samiske språk og språkforhold. I pensum er det dekning for å si noe om den historiske, politiske og sosiale konteksten til de samiske språkene i Norge. De kandidater som har vært på forelesning vil ha grunnlag for også å si litt om sørsamisk språkstruktur. De har nemlig jobbet med å oversette to sanger fra sørsamisk til norsk med hjelp fra den sørsamisk-norske ordbok fra Universitetet i Tromsø. Noen kandidater vil derfor muligens nevne noe av det de lærte om sørsamisk i forbindelse med arbeidet med oppgaven (f.eks. at ordet for *gress* er et count noun på sørsamisk, at man ikke nødvendigvis trenger *og* mellom to likestilte ledd (beitende simler *øg* kalver). Dette bør belønnes. Kandidater som ikke har vært på forelesning har dog også grunnlag for å si noe om samisk språkstruktur basert på pensum (s.208-209 i *Flerspråklighet i et nordisk perspektiv*).

Kandidater som har deltatt på forelesningen vil videre ha grunnlag for å reflektere rundt hvordan man kan ta inn samiske perspektiv i norskundervisningen og i skolen ellers. Også dette bør belønnes, men ettersom oppgaven ikke ber om dette, så er det på ingen måte et krav.

Det påpekes at en besvarelse saktens kan få en høy karakter uten å nevne noe om samisk språkstruktur eller samiske perspektiver i skolen.

Oppgavebestillingen er formulert ganske åpent, og en god besvarelse kan saktens være en som «bare» demonstrerer viten om hvilke samiske språk som finnes i Norge og forståelse for hvorfor de samiske språkene er truede.

En besvarelse som oppnår karakteren E/D nøyes med å demonstrere viten om at det finnes samiske språk i Norge og at de er truede. En besvarelse som får karakteren C eller bedre har i tillegg ett eller flere av følgende eller andre relevante innholdsmoment med:

- at situasjonen til de samiske språkene henger sammen med språklige ideologier og nasjonsbygging på 1800-tallet
- hvilke samiske språk som finnes i Norge
- den offisielle statusen til de samiske språkene i Norge
- samiske elevers rettigheter mht. språkopplæring i og/eller på samisk alt etter område
- at det er flest som snakker nordsamisk, nest flest som snakker lulesamisk og færrest som snakker sørsamisk, pluss evt. forståelse for at tallene varierer alt etter hvilke kriterier man legger til grunn for å være samisktalende (hvor flytende? Nok å kunne forstå?)
- at Sápmi og de samiske språkene strekker seg over Norge, Sverige, Finland og Russland

- at de samiske språkene ikke er dialekter, pluss evt. belegg for hvorfor det gir mer mening å omtale dem som språk (gjensidig forståelse mellom de som grenser til hverandre, ellers ikke)
- navn på og/eller info om at det finnes flere samiske språk enn de tre i Norge
- vitaliseringstiltak

Det bør belønnes hvis besvarelsen viser *god* forståelse f.eks. for sammenhengen mellom situasjonen til de samiske språkene i dag og språkideologier og/eller nasjonsbygging. Annet som kan trekke karakteren opp på B/A er hvis besvarelsen viser bred viten og innsikt ved å ha med mange av innholdsmomentene i listen ovenfor eller ved å beskrive samiske språkforhold på en presis og innsiktsfull måte.

Relevant litteratur:

Igland, M.-A. & Nygård, M. (2017). *Norsk 5–10. Språkboka*. Oslo: Universitetsforlaget.

- Hårstad, S. & Solheim, R.: Flerspråklighet i et nordisk perspektiv (kap. 13, særlig §14.5).
- Kjelaas, I.: Flerspråklighet i skolen (kap. 14).

SENSORVEILEDNING LITTERATUR

Ifølge emneplanen skal kandidaten ha grunnleggende kunnskap om hermeneutikk som teori og metode, og ha kunnskap om et utvalg skjønnlitterære tekster i ulike sjangre og medium for barn, unge og voksne. Kandidaten skal kunne bruke kunnskap om hva som kjennetegner ulike tekster og sjangre i arbeid med skriftlige tekster i ulike medium, og kunne legge til rette for at elever på mellomtrinnet får lese, skrive og diskutere sak- og fiksjonstekster for ulike formål og i ulike sjangre og medium. Kandidaten skal også kunne legge til rette for at elevene på mellomtrinnet videreutvikler grunnleggende språkferdigheter og blir tekstkyndige språkbrukere som kan delta aktivt i klasserommet og på andre sosiale arenaer, så vel som å kunne planlegge, gjennomføre og reflektere over norskundervisning i sentrale emner og gjøre rede for elev- og trinntilpassa fagdidaktiske valg.

Studentene har hatt undervisning om hermeneutikk, og det har også vært tematisert underveis i semesteret. Sensorveiledningen legges til grunn, og ellers skal man benytte sitt faglige skjønn i vurderingen.

Sensorveiledning til litteraturoppgave A.

Gjør rede for hermeneutikken som tradisjon og perspektiv. Du skal greie ut om minst tre av dens mest sentrale begreper.

Merk at kandidaten i denne oppgaven blir bedt om å *gjøre rede* for hermeneutikken som tradisjon og perspektiv, ikke drøfte eller diskutere.

Kandidaten bør svare at hermeneutikk er læren om fortolkning og forståelse. Kandidaten bør si noe om at alt det som er menneskeskapt, og dermed har en intensjon/mening, er gjenstand for fortolkning.

Kandidaten skal vise at hen kjenner til hermeneutikk som tradisjon. Det innebærer en forståelse av at hermeneutikk fra tidlig av var en metode for lesing av tekst (bibelen, juridiske- og filologiske tekster), men i nyere tid er blitt til en filosofisk tradisjon og en teori om fortolkning generelt. Gadamer bør nevnes.

Det bør greies ut om den hermeneutiske sirkelen. Det er en fordel om kandidaten skiller mellom hermeneutikk som teori og metode. Sentrale begreper som bør redegjøres for (minst tre) er:

- Forståelse
- Forforståelse/fordom
- Forståelseshorisont
- Den hermeneutiske sirkelen
- Mening

Svake besvarelser kjennetegnes av at tolkning forstås som det å finne mening (budskap) i en tekst. Et slikt utsagn er bare akseptabelt dersom det knyttes til eldre hermeneutiske teorier. Studenten bør vise forståelse for det dialogiske aspektet i den filosofiske hermeneutikken, der forforståelsen påvirker hvordan en tekst/situasjon fortolkes.

Sensorveiledning til litteraturoppgave B

Diskuter, med utgangspunkt i redegjørelsen i oppgave A, hvordan innsikt fra hermeneutikken kan få konsekvenser for

i) litteraturundervisning

og

ii) analyse av skjønnlitteratur

I denne oppgaven står man fritt til å bruke ulike deler av teoripensumet, men det forventes at kandidaten legger vekt på Jordheim et.al., Harstad & Jølle og at man dessuten bruker deler av det skjønnlitterære pensumet.

I oppgave B av eksamen gis kandidaten anledning til å vise anvendelse av, og refleksjon omkring, innsikten det er redegjort for i oppgave A. Det innebærer at oppgave B er teoridrevet, og at sammenhengen mellom de to oppgavene (som oppgaveteksten også etterspør) er avgjørende viktig for å få vurdert besvarelsen som tilstrekkelig/akseptabel.

I del «i) litteraturundervisning» skal kandidaten vise hvordan ett eller flere av de presenterte begrepene kan få overordnede konsekvenser for litteraturundervisningen. Slik er vekten mer på hermeneutikken som perspektiv. Denne oppgaven krever en del tanke- og forestillingsarbeid, og er

	<p>ikke helt enkel. Det innebærer at dette vil være en deloppgave hvor toppkandidatene får vist frem, ikke bare hva de har av kunnskap, men også sin litteraturdidaktiske tenkning.</p> <p>I del «ii) analyse av skjønnlitteratur» skal kandidaten fokusere på analyse. Her vil det være nærliggende å prate om (elevers) analyse av skjønnlitteratur som en del av litteraturundervisningen, men det kan også være kandidatenes eget analysearbeid. Slik er vekten mer på hermeneutikken som metode (for fortolkning, ikke undervisning).</p> <p>Ettersom oppgaven overordnet dreier seg om hermeneutikken som «perspektiv og tradisjon», må besvarelsen, for å bli vurdert som jevnt god, meget god eller fremragende i stor grad diskutere perspektiver, prinsipper og overordnede problemstillinger fremfor å foreslå konkret undervisningsmetodikk. Sistnevnte er også et naturlig innslag, ikke minst i form av (tenkte eller reelle) eksempler fra undervisningspraksis, og da bør eksemplene komme som konsekvenser, eller belyses, av teorien. For øvrig må besvarelsen – for å bli vurdert som akseptabel, jevnt god, meget god eller fremragende – ta i bruk det skjønnlitterære pensumet i eksemplifiseringen.</p> <p>Struktur og språk</p> <p>Opgaven stiller ikke krav om sjanger. I vurderingen er det kunnskapen og kompetansen kandidaten viser som skal vektlegges. Samtidig bør kandidaten formulere seg presist og med tilfredsstillende rettskriving for å oppnå karakteren C. Vurdering av språklig presisjonsnivå og formuleringsevne må likevel skje med tanke på at kandidaten har hatt seks timer til rådighet og innafor denne tida også må svare på oppgaver i syntaks og litteratur.</p> <p>Særlig relevant litteratur:</p> <p>Jordheim, H., Rønning, A.B., Sandmo, E. og Skoie, M. (2011) <i>Humaniora. En innføring</i>. Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 3: Fortolkning s. 190-250 (61 s.)</p> <p>Harstad, O. & Jølle, L. Tolkning i norskfagets litteraturarbeid – fire innfallsvinkler til «Ringene» av Knut Hamsun (kap. 2) i A. S. Larsen, I. Sørensen & B. Wicklund (2018). <i>Norsk 5-10. Litteraturboka</i>. Oslo: Universitetsforlaget.</p> <p>Wicklund, B. Litterær kompetanse og litteraturdidaktikk (kap.1) i A. S. Larsen, I. Sørensen & B. Wicklund (2018). <i>Norsk 5-10. Litteraturboka</i>. Oslo: Universitetsforlaget.</p> <p>Ellers henvises til vedlagte pensumliste.</p>
<p>Eventuell løsningsforslag/ fasit</p>	

<p>Pensumlitteratur og ev. annen relevant litteratur</p>	<p>MGLU1501 Norsk 1 (5-10) emne 1. Språk og litteratur.¹</p> <p>Språk</p> <p>*Cummins, J. (2017) <i>Flerspråkiga elever: effektiv undervisning i en utmanande tid</i>. Stockholm: Natur & Kultur Akademisk (ca 36 s.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kap. 2: Kunnskapsspråkets karakter. • kap. 5: Tvåspråkighet, tvåspråkig utbildning och tvärspråkig transfer. <p>Igland, M.-A. & Nygård, M. (2017). <i>Norsk 5–10. Språkboka</i>. Oslo: Universitetsforlaget (ca. 131 s.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hognestad, J.: Fonetikk og fonologi (kap. 4). • Hognestad, J.: Morfologi: hvordan ord er bygd opp (kap. 5). • Hognestad, J.: Morfologi: ordklasser (kap. 6). • Hårstad, S. & Solheim, R.: Flerspråklighet i et nordisk perspektiv (kap. 13). • Hårstad, S. & Nygård, M.: Å forstå andrespråkelevers norsk (kap. 15). • Iversen, H. M. Grammatikken i bruk: didaktiske og tekstanalytiske tilnærminger. (kap.8.) • Kjelaas, I.: Flerspråklighet i skolen (kap. 14). • Nygård, M. Grammatikk i norskfaget (kap. 3) • Aa, L.I.: Syntaks (kap. 7). <p>*Iversen, H.M., Otnes, H. & Solem, M.S. (2011): <i>Grammatikken i bruk</i>. Oslo: Cappelen. (57 s.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kap. 1: Med grammatikken som verktøy • Kap. 5: Samanheng i tekst <p>*Monsen, M. & G. RT. Randen (2017). <i>Andrespråksdidaktikk</i>. Oslo: Cappelen Damm Akademisk (ca 39 s.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kap.2: Andrespråkslæring • kap. 4: Norsk språk i et typologisk perspektiv • kap. 5: Mellomspråk <p>*Selj, E. (2008). Skrivning når norsk er andrespråk. I: E. Selj og E. Ryen. <i>Med språklige minoriteter i klassen. Språklige og faglige utfordringer</i>. Oslo: Cappelen Damm Akademisk. (25 s.)</p> <p>Skjelbred, D. (2014). <i>Elevenes tekst. Et utgangspunkt for skriveopplæring</i>. Oslo: Cappelen Damm Akademisk</p> <p>Litteratur</p> <p>Faglitteratur</p> <p>*Birkeland, T., Mjør, I. og Teigland, A.S. <i>Barnelitteratur. Sjangrar og teksttypar</i>. Oslo: Cappelen Damm Akademisk (37 s.)</p> <p>Kap. 2. Barneperspektivet</p>
---	---

¹ Tekster merket med stjerne er tilgjengelige via lenke, eller vil bli gjort tilgjengelige på Blackboard.

Kap. 9. Barnelitteraturens konstruksjonar av barn og barndom

Claudi, M. (2010). *Litterære grunnbegreper*. Oslo: Fagbokforlaget. Dette er et oppslagsverk som ikke skal leses fra perm til perm.

*Jordheim et.al. (2011) *Humaniora. En innføring*. Oslo: Universitetsforlaget. Kapittel 3: fortolking s. 190-250 (61 s.)

Larsen, A. S. (2015). *Gode grøss. Om skrekkfiksjon for og av barn*. Oslo: Universitetsforlaget. (87 s.)

- Kap. 1. Introduksjon
- Kap. 2. Kva er skrekkfiksjon og hvorfor er sjangeren fascinerende for barn?
- Kap. 3. Et blikk på sjangerens historie

Larsen, A.S., Sørensen, I. & Wicklund (2018). *Litteraturboka*. Oslo: Universitetsforlaget. (116 sider)

- Wicklund, B. Litterær kompetanse og litteraturdidaktikk (kap.1)
- Harstad, O. & Jølle, L. Tolkning i norskfagets litteraturarbeid – fire innfallsvinkler til «Ringene» av Knut Hamsun (kap. 2).
- Samoilow, T.K. Å lese på kryss og tvers. Komparativ litteraturdidaktikk (kap. 4).
- Lånke, M. Å lese lyrikk.
- Svartaas, G. Drama. Litterær tekst, framføring og arbeidsmåte (kap. 6).
- Larsen, A.S. Fortellende prosa for barn (kap. 7).
- Sørensen, I. Sakprosa (kap. 8).

*Nussbaum, M. (2016). *Litteraturens etikk*. Oslo: Pax forlag (32 s.)

- Den narrative forestillingsevne.

*Kittang, A., Linneberg, A., Melberg, A. og Skei, H.H. (1991). *Moderne litteraturteori. En antologi*. Oslo: Universitetsforlaget. (15 s.)

- Sjklovskij, V. Kunsten som grep. Tilgjengelig herfra:
<https://www.nb.no/nbsok/nb/97d1bc5d9b6681a6a8aa64f26963b326?index=1#9>

*Slettan, S. (red.). (2018). *Fantastisk litteratur for barn og unge*. Bergen: Fagbokforlaget

- Slettan, S. Å utvide det moglege. Om fantastisk litteratur for barn og unge.

*Stokke, R. S. & Tønnesen, E. S. (2018). *Møter med barnelitteratur*. Oslo: Universitetsforlaget (ca. 28 s.)

- Ommundsen, Å.M. Bildeboka (kap. 7).
- Løvland, A. Sakprosa for barn (kap. 10).
- Stokke, R. S. Å møte andres livsverdener i litteraturen (kap. 11)

Et utvalg artikler kommer i tillegg. Deles ut i undervisninga.

Skjønnlitteratur*Romaner:*

Burnett, F. H. (2007). *Den hemmelige hagen*. Oslo: Transit forlag

Dahl, R. (2016). *SVK*. Oslo: Gyldendal.

Grimstad, L. J. (2012). *Barna som forsvant*. Oslo: Aschehoug

	<p>Houllebecq, M. (2015). <i>Lanzarote</i>. Oslo: Cappelen Damm</p> <p>Parr, M. (2009). <i>Tonje Glimmerdal</i>. Oslo: Samlaget.</p> <p>Ohlsson, K. (2013). <i>Glassbarna</i>. Oslo: Aschehoug</p> <p>Shakar, Z. (2018) <i>Tante Ulrikkes vei</i>. Oslo: Gyldendal</p> <p>Shelley, M. (2010). <i>Frankenstein. Eller den moderne Prometheus</i>. Oslo: Kagge forlag</p> <p><i>Drama:</i></p> <p>Ibsen, H. (2019). <i>Rosmersholm</i>. Oslo: Transit forlag</p> <p><i>Grafisk litteratur:</i></p> <p>Sattouf, R. (2015). <i>Fremtidens araber. Barndom i Midtøsten (1978-1984)</i>. Oslo: Minuskel.</p> <p>Sendak, M. (2001). <i>Til huttetuenes land</i>. Oslo: Cappelen Damm</p> <p>Et utvalg dikt og korttekster kommer i tillegg. Deles ut i undervisninga.</p> <p>Sakprosa</p> <p>Breen, M. (2016). <i>60 damer du skulle ha møtt. Norsk kvinnehistorie for deg som har det travelt</i>. Oslo: Manifest.</p>
--	---

Trondheim, 16. desember 2019
Sted, dato

Marion Gimsøy Stavsvøien, universitetslektor
Navn, tittel